

KIYAMET SONRASI EDEBİYATI: JACK LONDON'IN KIZIL VEBA ESERİNDE PANDEMİ ÖNCESİ VE SONRASI ¹

Post-Apocalyptic Literature: Pre and Post Pandemic in The Scarlet Plague by Jack London

Reference: Sarıbaş, S. (2020). "Kıyamet Sonrası Edebiyatı: Jack London'ın Kızıl Veba Eserinde Pandemi Öncesi Ve Sonrası", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 6(33): 1276-1285.

Dr. Öğr. Üyesi. Serap SARIBAŞ

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı, Karaman/TÜRKİYE
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4079-8024>

ÖZET

Kızıl Veba, (*The Scarlet Plague*) Jack London tarafından 1910 yılında yazılır, 1912 yılında *London Magazin*'de "tefrika" edilir ve 1915 yılında Macmillan Yayınları tarafından yayımlanır. Türkiye'de ise 1996 yılında Eray Canberk tarafından *Kızıl Veba* adıyla çevrilen kısa roman, 1999 yılında Zühtü Bayar'ın *Kıyametten Sonra* derleme kitabında, "Kıyametten Sonra" adıyla yayımlanır. Ayrıca eserde, *Kızıl Veba*, dışında *Dünyaya Düşman Olan Adam*, *Garip Bir Belge Kalıntısı* ve *Marc O'Brien'in Kaybolması* başlıklı kısa öyküler de bulunur. Toplumsal bir eleştiride bulunan *Kızıl Veba*, post-apokaliptik bir kısa romandır. Post-Apokaliptik kavramının kelime anlamı, "kıyamet sonrası" olmakla birlikte, edebiyat ve sinemada, sosyal ve siyasi yapının, kültürün, endüstrinin, ekolojik dengenin değişmesini, insanlığın büyük bir kısmını etkileyen pandemi ile yok olmasını ve kökten değişmesini ve hayatta kalan insanların kurmuş oldukları başka bir düzeni ifade etmektedir. Apokaliptik zaman, kıyamet ve dünyanın sonu ile ilişkilendirilirken, post-apokaliptik zaman ise olası bir yok oluşun ve kıyametten sonraki süreçte tekrar doğuşun, hayatın yeniden başlaması üzerine kurgulanır. Kozmolojik, jeolojik, ekolojik felaketler ve nükleer ya da biyolojik savaşlar sonucu dünyanın sonunun gelmesi ardından insanların yeni yaşam biçimleri, apokaliptik ve post-apokaliptik zaman ekseninde yazılan kurguların içeriğini oluşturur. *Kızıl Veba*, 2013 yılında baş gösteren bir veba salgınıyla başlar, salgın tüm medeniyetleri yeryüzünden yok eder, 2073 yılında, salgından 60 yıl sonra, kalan birkaç insan tekrar yaşama tutunmaya çalışır, London, okuyucuya ise bu zaman dilimini, Dede Smith ve torunları (Edvin, Hou Hou ve Yarık Dudak) arasında geçen diyaloglarla aktarır. Eserde, 2073 yılında, zaman döngüsü başa döner, insanoğlu ilkeldir ve aynı zamanda da tekrar medenileşmeye çalışır, 2013 yılında kızıl veba salgını dünyayı yok ettiğinde hayatta kalabilen Profesör James Smith, torunlarına eski dünyanın sırlarını iletir. Sosyalist bir yazar olan London, önceki dünyadan sırlar verirken aynı zamanda da "Toplumsal Kıyamet Sürecinden" önce de insanların kurdukları, medeniyeti, düzeni eleştirir fakat, eserin sonunda da eski dünyanın tüm adaletsiz düzeninin sorunlarını, yeni dünyada da filizlenir.

Anahtar Kelimeler: Pandemi Korkusu, kıyamet Günü ve Sonrası, Sosyal Darwinizm, Kızıl Ölüm

ABSTRACT

The Scarlet Plague was written by Jack London in 1910. It was serialized in *London Magazine* in 1912 and published by Macmillan Publishers in 1915. This short novel which was translated into Turkish by Eray Canberk as '*Kızıl Veba*' in Turkey in 1996, was published in compilation book '*Post-apocalyptic*' by Zühtü Bayar under the title 'Post-apocalyptic'. In addition to '*The Scarlet Plague*', there are also short stories titled *Dünyaya Düşman Olan Adam* (*The Man That is Enemy to the World*), *Garip Bir Belge Kalıntısı* (*A Weird Document Residue*) and *Marc O'Brien'in Kaybolması* (*Marc O'Brien's Disappearance*) in the book. The Scarlet Plague having a criticism in a social sense, is a short post-apocalyptic fiction. Post-apocalyptic literally means 'After Apocalyptic' and refers to the change of political and social structure, culture, industry and ecological balance, to disappearance of those with pandemic affecting most of humanity and to another system established by survivors. While the period of apocalyptic is associated with the doomsday and the end of the world, the period of post-apocalyptic is based on a probable extinction and rebirth, restart of life at the time after doomsday. New lifestyles of people after the world ends as a result of cosmological, geological, ecological disasters and nuclear or biological wars, constitute the content of the fictions written on the axis of apocalyptic and post-apocalyptic time. *The Scarlet Plague* starts with a plague arising in 2013; the pandemic wipes all civilizations off the face of the earth; 60 years later after the pandemic, in 2073, few people survived from the pandemic try to hold on to the life. London narrated this period of time with dialogs between Grandfather Smith and his grandchildren (Edvin, Hou Hou and Hare-lip. In 2073, the time loop is back to the start; the human is primitive and tries to get re-civilized at the same time. Prof. James Smith who survived the scarlet plague that destroyed the earth, gives his grandchildren the secrets of old world. While London, as a socialist author, gives secrets from the world beyond, he criticizes the civilization, system established by people before the period of Social Apocalyptic at the same time. However, at the end of his book the problems of old world's injustice system re-emerges in the new world.

Keywords: Pandemic Fear, Doomsday and Post-Apocalyptic, Social Darwinism, Red Death

¹ Bu çalışma, 2019 yılında, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karşılaştırmalı Edebiyat (Doktora), bölümün de tamamlanan, *Türk ve Batı Romanında Veba Hastalığı ve Metaforlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*, başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

1. GİRİŞ: Post-Apokaliptik, Kıyamet Sonrası

Kızıl Veba, bastonuna dayanarak yürüyen yaşlı bir adam ve bir erkek çocuğunun, “keçi yolunda” yürümesiyle başlar, ihtiyar adam, “keçi derisinden” bir külah giymiştir, kollarında ve bacaklarındaki morluklar ve yara izleri, onun uzun bir süredir doğada yaşam mücadelesi vermekte olduğunu gösterir. Küçük çocuğun ise üzerinde “hayvan derisinden” bir post ve kulak hizasında yeni kesilmiş bir domuzun kuyruğunu” taşır, çocuğun görme, iştme ve koklama duyuları keskindir. Yaşlı adam ve çocuk, boz renkli” bir ayı ile karşılaşır; 2012 yılı, kıyamet öncesinde, bu bölgede kaplıcaların olduğunu anlatan yaşlı adam, o dönemde ayıların sadece para karşılığı kafeslerde gösterildiğini söyler. Küçük çocuk Edvin, keçileri otlatırken bulduğu, “bir dolarlık gümüş” parayı cebinden çıkarır, ihtiyar adam paranın üzerindeki 2012 yazısını okur, içinde buldukları zamandan 60 yıl öncesine ait olan para, Kızıl Ölüm baş göstermeden önce basılmıştır. İhtiyar adamın torunları keçilerine saldıran yabancı hayvanları, sapan ve taşla uzaklaştırmaya çalışırlar:

“İnsan çalışmasının ürünü gelip geçicidir ve deniz dalgalarındaki köpükler gibi birden yok olur... Evet işte böyle bir şeydir o ürün. İnsan dünyadaki yararlı hayvanları evcilleştirmiş, onların arasından zararlı olanları yok etmiştir. Toprağı kazıp sürmüş, yabancı bitkilerden arındırmıştır. Sonra günün birinde bütün o çalışmaların sonucu ortadan kaybolmuş ve insanın yaptıklarını silip süpürerek onu yeniden ilkel yaşam dalgası içine sürüklemiştir. Yararsız otlar ve orman, bütün tarlaları kaplamış ve yırtıcı hayvanlar yine geri dönüp sürülere saldırmaya başlamışlardır. Demin size gösterdiğim o lüks lokantanın yerinde şimdi kurtlar dolaşiyor! Bunu anımsarken korkmuş gibiydi, duraksadı, sonra anlatmasını sürdürmeye koyuldu” (London, 2002:16-17).

Dört milyon insanın aniden ölmesi, hayvanların yabanileşmesini ve insanlığın en ilkel silahlarla kendini savunmaya çalışmasının sebebi “lâl” renkli salgın hastalıktır fakat torunlar lâl rengi ve kırmızı renk arasında bir fark olmadığını ve hastalığa kırmızı renkli ölüm denilmesinin daha uygun olacağını tartışır. İhtiyar adam ise hastalığın kırmızı renkle tanımlamayacağını, insanların ölmeye önce kızılbaşan bir renge döndüğünü ve bu yüzden hastalığa “Kızıl Veba” denilmesinin daha uygun düşüğünü ifade eder. Hastalığın rengi üzerine tartışma devam ederken torunlardan birinin ayağına sert bir cisim batır, toprağı kazan çocuklar, iki yetişkin ve bir çocuk iskeleti bulur, iskeletlerin Kızıl Veba salgınında ölen insanlara ait olduğunu düşünen ihtiyar adam, torunlarının iskeletlere ait dişleri kolye yapmak için söktüklerini görünce şaşırır:

“Vah vah! Sizler yabanişsiniz, gerçek yabanişlersiniz. Demek insan dişlerini süs olarak kullanma modası yeniden başlıyor. Gelecek kuşak, burunlarını ve kulaklarını deldirecek ve hayvan kemikleriyle, midye, istiridye kabuklarıyla süslenecek. Bundan kuşunuz olmasın. Günün birinde insan soyu uygarlığa doğru kanlı çıkışa tırmanmadan önce giderek ilkel karanlıklara dalmaya mahkûmdur. Şimdi topraklar, yaşamda kalan bu kadar insana göre çok geniştir. Fakat bu insanlar artacak, çoğalacak ve birkaç kuşak sonra toprağı dar bulacaklar ve birbirlerini öldürmeye başlayacaklar. Kötü bir işaret bu. Uğursuz bir işaret! Demek birkaç kuşak sonra insanlar düşmanlarının kafa derilerini soyacak ve bunları süs diye bellerine sarıp taşıyacaklar. Sen Edvin, torunlarının içinde en merhametli, uslu ve terbiyeli olanısın, böyle süslere bari sen heves etme. Bana inan oğlum, at onları, at elinden uzaklara” (London,2002:19-20).

Kızıl Veba salgınından önce, San Francisco nüfusunun yaklaşık olarak, yedi milyon olduğunu ve 2010 yılında dünya nüfusunun sekiz milyar civarında olduğunu anlatan yaşlı adam, mesleğinin “İngiliz Edebiyatı Profesörü” olduğunu anlatmaya çalışır, fakat torunları bu mesleği tam olarak kavrayamazlar. Torunlardan bir tanesi, dedesine; “O zamanlar yiyecek et bulmak için kimler avlanırdı? Keçilerin sütlerini kim sağardı? Kim balık tutardı?” sorularını sorar (London,2002:24). İhtiyar adam, insanların yaptıkları işlere göre birbirlerinden ayrıldıklarını, yiyecek üretmekle sorumlu kişilerin bulunduğunu anlatırken “eski uygarlık” hakkında da eleştiride bulunur: “O zamanlar, yiyecek üretenlere kuramsal olarak ‘özgür insanlar’ denirdi. Ama gerçekte bunlar özgür değillerdi. ‘Özgürlük’ lafta kalıyordu. Bir yönetici sınıfı vardı. Topraklara ve aletlere, makinelere

sahip olan oydu. Üreticiler yönetici sınıf için canla başla çalışırlardı. Üreticilerin bu çok çalışarak ürettikleri üründen yeteri kadar da kendilerine bırakılıyordu” (London,2002: 25). Kızıl Ölüm’ ün öyküsünü anlatmaya devam eden ihtiyar adam, hastalığın daha önce “enfeksiyon” denildiği ve gözle görülemeyecek kadar küçük “tohumların” hastalıkların sebebi olduğunu söyler bunun üzerine torunlar gözle görülemeyecek kadar küçük tohumları nasıl ayırt edebildikleri sorar:

“(…) o zamanlar elimizde mikroskop denilen aygıtlar vardı. Mikroskop, anladın mı? Mikroskoplar ve ultra mikroskoplar vardı. Gözlerimizi yaklaştırdığımız bu aygıtlarla nesnelere gerçekte olduklarından daha büyük olarak gözükürlerdi. Hatta varlığını bilmediğimiz şeyleri de seçebiliyorduk. Ultra mikroskopların en iyileri bir tohumu kırk bin kez büyütüyordu. Kırk bin, yani kırk midye kabuğu. Daha önce size öğrettiğim gibi bir midye kabuğu bin parmak karşılığıydı. Sinematograf dediğimiz aygıtlarla zaten büyümüş olan bu tohumlar binlerce kez daha büyütülebiliyordu. Bakın çocuklar, elinize birer kum tanesi alın, bunu kırarak on parçaya bölün, sonra bu parçalardan birini daha yeniden on parçaya bölün, bu düzende güneş batıncaya kadar bölme işini yaparsanız söz konusu ettiğim tohumlardan birinin küçüklüğüne ulaşmış olursunuz.” (London,2002:27)

İlkel zamanlarda yaşadığını unutan ihtiyar adam, uzun ve karışık cümleler ve Latince kelimeler kullanır, torunları ise bu kavramlardan uzaktır. İnsanların çoğalıp birlikte yaşaması sonucu mikropların arttığını, Orta Çağ’da “Kara Veba” salgınları ve sonrasında “tüberküloz” gibi salgın hastalıkların çoğaldığından, bakteriyologların ise salgın hastalıklara karşın mücadele ettiğinden söz eden ihtiyar adam, bakteriyologların görevini anlatabilmek için keçileri örnek vererek, keçiler tüm gün nasıl gözetiliyorsa, bakteriyologlarında mikropları tüm göz önünde tuttuğundan söz eder ve ayrıca tarihten örnekler vererek, cüzzam hastalığının izole edilemediğini fakat 1984 yılında “Patoblast Vebası” adı verilen bir salgın hastalıkta mikrobun bakteriyologlar tarafından izole edildiğinden söz eder.

2. KIYAMET GÜNÜ: Pandemi Korkusu

Pandemi bir salgın hastalığın kıta düzeyinde çok geniş bir alana yayılmasıdır, pandemi korkusu ise Orta Çağ’da veba salgınlarında başlamış, salgın hastalıklardan kaynaklanan ölüm korkusu beraberinde “ahlaki çöküş” de getirmiştir (Yürür,2015:190). Apokaliptik sözcüğü (Yunanca, “Apokalypsis”) sözcüğünden gelir, terim anlamıyla ise “Yahudilik tarihinde dünyanın sonuna ilişkin konuların üzerinde durularak, kıyamete dek olacak olayların dile getirildiği edebiyatı ve bu edebiyatın ortaya çıktığı süreci” gösterir (Keleş,2006:37). Ayrıca, Yeni Ahit’in *Vahiy* bölümü de apokaliptik temalarını canlı tutar (Batuk, 2008:17). Ekonomik, sosyal, politik ve kültürel durumun salgın hastalıklarla beraber çöküşü de apokaliptik metinlerin konusu olur ve yaşanan felaketlerle birlikte dünyanın sonunun geldiği düşüncesi hâkim olur. Halley Kuyruklu Yıldızı en önemli kıyamet işaretlerinden biri olarak gösterilir, 1910 yılında yıldızın dünyaya yaklaşacağı ve dünyanın yıldızın kuyruğu içerisinde geçeceği ve dünyanın sonunun geleceği tartışılmıştır (Bıyık, 2007:179). Eserde ise, Kızıl Veba hastalığının 17 milyon nüfuslu, New York şehrinde başladığını, salgının erken safhasında birkaç kişinin ölümünün büyük kaygı yaratmadığı ve verilen bilgilere göre, hastalık çok kısa sürede ölüme sebep olur. Hastaların önce yüzleri daha sonra bütün vücutları “kırmızımsı” bir renk alır. Hastalığın erken döneminde duyulan kaygısızlık, ölüm oranlarının artmasıyla değişir:

"Kızıl Vebaysa etkisini daha kısa zamanda gösteriyordu, insanı çok daha çabuk öldürüyordu. Hastalığın ilk belirtileriyle ölüm arasında çoğu kez bir saat kadar zaman oluyordu. Kimi zaman hastanın birkaç saat ölümle boğuştuğu oluyordu. Buna karşılık kimi zaman da ilk belirtilerden sonra hastanın on, on beş dakikada öldüğü görülüyordu. Önce yürek çarpıntısı artıyor, vücut ısısı yükseliyordu. Sonra yılanık denen hastalığıdaki gibi insanın yüzü ve bedeni kızıl bir renk alıyordu. Kızıl Veba’ ya yakalanan insanların çoğu yürek çarpıntısı artışının ve ateşin yüksekliğinin ayırında olmuyordu. Ancak kızillık başladığında işi anlıyorlardı. Genellikle hastalığın bu ilk devresinde çırpınmalar başlıyordu. Fakat bu çırpınmalar pek tehlikeli sayılmazdı. Bu durum geçtikten sonra

buna dayanabilen insan yine çok sakin oluyordu. Hastanın bedeninde bir tür uyuşukluk başlıyordu. Uyuşma ayak tabanından başlıyor, bacaklara, dizlere, baldırlara, mideye doğru yükseliyor oradan da bedenin öteki bölümlerine atlıyordu. Kalbe ulaştığı zaman insan ölüyordu. Bu ilerleyen uyuşma sırasında hastada kötüleşme ya da sayıklama görülüyordu. Uyuşma kalbe varıp onu durduruncaya kadar hasta akıl yetilerini koruyordu. Bu hastalıktan ölenlerde dikkati çeken bir başka nokta da cesedin çok çabuk bozulmasıydı. Etleri lime lime ayrılıyordu. Cesedin böyle çabuk bozulması hastalığın çabuk bulaşmasının belli başlı nedenlerinden biriydi. Bu yüzden milyonlarca mikrop ortalığa yayılıyordu. Bu koşullarda bilimin, tekniğin, bütün savaşmaları boşuna bir uğraş oluyordu” (London,2002: 33).

İhtiyar adam, torunlarına bilmedikleri “bir dünyayı” anlatır, çocuklar dedelerinin sözünü ettiği dünyayı kavrayamazlar. İhtiyar adam, “Kızıl Ölüm’ ün San Francisco’da baş göstermesinden sonra, insanların sinek gibi öldüğünden” (London,2002:35) ve sınıfta ders anlatırken öğrencilerinden “Collbran” isimli bir kızın yüzünün aniden “kızıla döndüğünü”, kızın korkudan “çılgınlık” attığını, olduğunu torunlarına aktarır. Kendisinin öğrencisine yardım edemediğini ve 15 dakika içerisinde öğrencinin öldüğünü, bunun üzerine üniversitede “alarm” verildiğini ve öğrencilerin sınıflardan dışarı çıktığını söyler:

“Rapor vermek için Fakülte başkanının odasına gittiğim sırada okulda artık pek az insan kalmıştı. Birkaç kişi koridorlarda koşarak kaçıyor. Fakülte başkanı Hoag’ı bürosunda yalnız ve düşünceli buldum. Yüzünde bir anormallik vardı. Daha yaşlanmış ve saçları daha ağarmış gibi geldi bana. Beni görünce kendine gelir gibi oldu bir an. İçeri girdiğim kapının karşısındaki kapıya doğru iki yana yalpalayarak yürümeye başladı. Kapıdan çıkıp gitti. Kapıyı da arkadan kilitledi. Anlıyorsunuz ya çocuklar. Başkan hastalığın bana da bulaştığını sanıyor ve bundan korkuyordu. Kapının arkasından bana çıkıp gitmemi söyledi bağırarak. Ben de dediğini yaptım. Bomboş sınıfların önünde ve koridorlardan geçerken çektiğim heyecanı hâlâ unutamıyorum. Bu heyecan yalnız korkudan değildi. Hastalığa tutulacağımı anlamıştım, kendimi şimdiden ölmüş sayıyordum. Gözümün önünde bir varlık birdenbire yok olmuştu. Kendimi de dünyanın sonuna gelmiş sanıyordum” (London,2002:37).

Kızıl Veba zamanında, durumun gittikçe kötüleştğini söyleyen ihtiyar adam, “korku” ve “endişe” içerisinde evine döner “kâhya” ve “hizmetçi” evden kaçmıştır. Bu olay üzerine yaşlı adam, evde kalarak gazetelerden durumu takip eder, gazetelerden bütün kentlerin “kaos” içinde olduğunu, New York’ta polislerin üçte birinin Kızıl Veba’ dan öldüğünü öğrenen ihtiyar adam, “düzenin bozulduğunu ‘sosyal’ yaşamın altüst olduğunu, cesetlerin sokaklarda kaldığını, aç kalan insanların dükkânlardaki ve depolardaki ürünleri yağmaladığını” (London,2002:39) anlatır. Kızıl Veba hastalığından kaçan insanların kaçtıkları yere beraberlerinde mikrobu da taşıdıklarını, Avrupa’dan salgınla ilgili haber alınmadığını ve Kızıl Veba’ nın, “iki yarım küreyi” de yok ettiğini ve Dünya üzerinde güvenli bir yerin kalmadığını ve insanlığın tamamen yok olduğunu düşünen ihtiyar adam, Kızıl Veba ile “mutlak bir çöküşün” gerçekleştiğini ve “on bin yıllık kültür ve uygarlığın, dalgalardaki köpükler gibi birden yok olup” (London,2002:41) gittiğini söyler.

2.1.Kıyamet Günü ve Toplumsal Histeri

Çevresel felaketler, kimyasal ve nükleer çalışmalar, ekolojik değişim, hızlı nüfus artışı, savaşlar ve salgın hastalıklar gibi geleneksel korkular post-apokaliptik kavramında yeniden biçimlenir. Hristiyanlığın “kültürel üretim biçimleri,” kıyamet günü kavramı, yaşanan herhangi bir felaket sonrası süreçte toplumsal çöküşle birlikte tekrar canlanır. Hristiyan gelenekteki apokaliptik dünya algısı Yeni Ahit’in, “Vahiy” kitabında ve Eski Ahit’in, “Daniel” kitabında görülür (Yürür, 2015:75). Apokaliptik eserler üzerinde araştırma yapan, Mehmet Paçacı, apokaliptik terimini, dinî açıdan ele alır:

“Apokaliptik yazarlar, dünyanın sonunun geldiğini gösteren birtakım alametlerin görüleceği konusunu da işlemişlerdir. Bu alametlerden biri milletlerin birbirlerine karşı korkunç bir savaşa kalkmalarıdır. Milletler birbirlerine girecekler, önderlerin akılları karışacak, insanlar birbirinden nefret edecek, aptallar başa geçecek, insanları kargaşaya sokacaklar ve birçokları kılıçtan geçirilecek. İnsanlarda şefkatsizlik oluşacak, bebeklerini, çocuklarını vicdansızca terk edecekler, kendi kardeşlerini, oğullarını torunlarını güneşin doğuşundan batışına kadar katledecekler. Bunun yanı sıra depremler kıtlıklar ve yok edici bir ateş olacak. Gizli güçler tabiatı ellerine geçirecekler. Ekili yerler bir anda ekilmemiş gibi olacak. Dolu ambarlar ansızın boş bulunacak. Meyveler zamanında yetişmeyecek, şarap ve yağ bulunmayacak, yağmur yağmayacak, Allah gökleri pirinç gibi, yeri de demir gibi yapacak. İnsanlar ne ekebilecekler ne de sürebilecekler. Korkunç ve garip şeyler olacak. Tahtadan kan damlayacak, taşlar konuşacak, raflar tuzlanacak, geceleri garip konuşmalar duyulacak, yerden alevler fışkıracak, vahşi hayvanlar yerlerini terk edecekler, kadınlar korkunç yaratıklar doğuracaklar. Hamileler üç dört ayda doğuracak ve yeni bebekler raks etmeye başlayacaklar” (2001: 62-69).

Elektrikler kesik olduğu ve gazete basımı durduğu için dışarıda ne olduğunu bilmeyen ihtiyar adam, evden yangın alevleri görür ve silah sesleri duyar. Kızıl Veba salgının ilerleyen günlerinde, ihtiyar adam ve arkadaşları çalıştıkları üniversitenin kimya binasında kalmaya karar verirler, İhtiyar adam, kimya okuluna ulaşmak için caddeler geçer, caddelerin insan cesetleriyle dolu olduğunu, yangınların her yeri sardığını, sabah olmasına karşın dumanın gökyüzünü sardığını, arada sırada çıkan rüzgârın dumanları dağıtınca kızıl renkli bir güneşin gözüktüğü ve dünyanın sonunun geldiğini düşünür. Her taraf terk içinde cesetlerle terk edilmiş arabalarla doludur, dükkânların camları kırık ve her yeri yağmacılar sarmıştır, ihtiyar adam bir yağmacının bir dükkânı ateşe verdiği görür, yardım etmekle, etmemek arasında tereddütte kalır, özveri de bulunmak yersiz olabilirdi:

“Bulduğum yerden ayrılıp yokuş aşağı hızlı hızlı yürürken başka bir olaya rastladım. Ne idüğü belirsiz iki işçi, yanlarında çocuklarıyla giden iyi giyimli bir erkekle kadına saldırmışlardı. Onları soymak istiyorlardı. Saldırıya uğrayan kişi bana pek de yabancı gelmedi, kendisiyle tanışmış olmakla birlikte onu gözüm ısıırıyordu. Bu temiz giyimli adam tanınmış bir ozandı, onun şiirlerini beğenirdim. Ona yardım etmeyi düşündüm, ama bir an duraksadım; tam o sırada bir tabanca parladı, zavallı adam yere yıkıldı. Karısı acı acı bağırmağa başladı. Haydutların biri kadıncağıza yumruk vurarak onu da yere serdi. Haydutlara bağırdım, tabancalarını bana yönelttiler, köşedeki yola saparak kaçmaya başladım. Yolumun üstünde bir yangına rastladım, durdum. İki yandaki evler yanıyordu, sokağın içi alev ve dumanla kaplıydı. Yangının içinden, yardım isteyen bir kadının acı acı haykırdığı duyuluyordu. Ona da aldırış etmedim. Artık böyle yalvarmalar, yardım çağrıları karşısında en iyi yürekli insan bile taş gibi olmuştu” (London,2002:46).

İhtiyar adam ve arkadaşları, üniversitenin kimya binasını sığınak olarak kullanır, dışarıdan yağmacıların saldırması ve dışarıdaki yangınlar nedeniyle patlamalar yüzünden, binanın camları kırılır. İlk günlerde kimsede veba belirtisi görülmezken, kırılan camlardan içeriye mikroplu hava taşınmaya başlar. Veba salgının yayılması engellenemez, ilk hastalığa yakalananlar için tecrit odaları oluşturulur, binanın kısa sürede, ölenlerin kemikleriyle mahzene döndüğünü söyleyen yaşlı adam, kadınlar ve çocuklardan oluşan kırk yedi kişilik bir grupta güneye doğru göç etmeye başlarlar. Grup, yürümekte çok zorlanır, yol boyunca kırk yedi kişiden oluşan grup üyeleri tek tek ölür, yolculuğa çıktıklarında kırk yedi kişi olan gruptan sadece yaşlı ihtiyar ve bir “midilli” kalır:

“İhtiyar adam bu olaya hâlâ şaşırıldığını gösterir birtakım hareketler yaptı elleri ve dudaklarıyla. Sonra anlatmaya koyuldu yeniden: Evet dünyada bir ben kalmıştım. Niçin ve nasıl olup da yaşayabilmişim? Bunu açıklamaya kalkacak değildim. O uğursuz hastalık bana bulaşmamıştı işte o kadar. Böylece ben milyonda bir kişiye rastlayacak bir

şansa sahip olmuştum. Hatta birkaç milyonda bir kişiye diyebilirim. Çünkü daha sonra öğrendiğime göre benim gibi birkaç milyonda bir kişi hastalığa yakalanmamış ve yaşamını sürdürmüştü. İki gün bütün cesetlerden uzakta bir çardakta yaşadım. Bu dinlenme benim için de midilli için de yeniden güç kazanmak bakımından yararlı oldu. Ancak her an ölüm korkusu ve tasası içindeydim. Üçüncü gün hastalığa karşı bağışıklık kazandığıma inanmaya başladım. Kalan yiyecek konservelerini midilliye yükleyerek, üzgün olarak yürüyüşe başladım. Hiçbir canlı insana rastlamadım. Yolumun üzerinde, iki yana serilmiş ölümlerden başka bir şey yoktu” (London,2002:59).

3. KIYAMET SONRASI: “Yabani Hayvanlar”

Charles Darwin, *Türlerin Kökeni Üzerine* adlı çalışmasında “doğal ayıklanma” yoluyla açıkladığı doğa gözlemlerini “biyolojik evrimle” sonuçlandırır. Bu teori, Darwin öncesinde, Thomas Robert Malthus tarafından geliştirilen “Nüfus Teorisi” ve Herbert Spencer’in “en güçlü olanın ayakta kalması” düşünceleriyle ilişkilendirilir. Darwin doğadaki her türün bir dizi tesadüfi fiziksel ve zihinsel değişime veya mutasyona uğradığını ve bu değişimlerin hayatı destekleyen değişimler olmakla beraber belli bir türün hayatta kalmasını ve gelişmesini mümkün kıldığını iddia eder. Bazı mutasyonlar ise daha az elverişli olduğu için hayatta kalmayı güçleştirir, bir taraftan birçok türün soyu tükenirken, diğer taraftan da büyük çeşitlilik gösteren canlılar ortaya çıkar. “Doğal bir seleksiyon süreci, doğaları gereği hayatlarını sürdürmeye uygun olan veya olmayan türlerin hangileri olduğunu belirler” (Dursunoğlu,2016:212). Sosyal Darwinizm, Darwin’in evrim teorisinin genişletilerek sosyal alana uygulanması, yaşamak için mücadele düşüncesinin toplumsal hayata yansıtılmasıdır (Dursunoğlu,2016:212). Bireysel organizmalar arasındaki rekabette çevreye en uygun olanın varlığını devam ettirmesi gibi bireyler, toplumlar ve uluslararası rekabette de varoluş mücadelesini kazananın hayatta kaldığı sosyal bir evrim sürecini ifade eden Sosyal Darwinizm’den Jack London da etkilenir. İhtiyar adam, dünyada “tek başına” kaldığını düşünür, etrafta sahipsiz kalan bahçelerden “sebze” ve “meyve”, terk edilmiş çiftliklerden “yumurta” toplar. “Evcil hayvanlar” bir anda “yabanileşip” birbirlerini “parçalar” hâle gelir. İlk önce “tavuklar” ve “ördekler” yok olmakta daha sonra “köpek, kedi ve domuzlar” yeni ortama uyum sağlayabilirler Öte yandan köpekler diğer hayvanlardan farklı olarak birbirlerine saldırmaya başlar:

“Köpekler pek çoktu ve kısa zamanda bela oldular. Cesetleri parçalıyor, gece gündüz havlıyor ve uluyorlardı. İlk günlerde köpekler tek tek yaşıyor ve birbirlerine saldırmıyorlardı. Bir süre geçince bir araya toplandılar ve sürüler hâlinde sağa sola koşuşmaya başladılar. Köpek doğal olarak evcildir, insancıldır. Ancak insan kalmadığından yeniden soyuna dönmüştür. Dünyanın son günlerinden önce pek çok köpek türü bulunuyordu: Yatık tüylüler, uzun tüylüler, finolar, aslan gibi güçlü iri köpekler. Küçükler, kısa sürede irileri tarafından yok edildiler. Çok iriler de vahşi yaşama pek uyamadılar. Sonunda orta irilikteki köpekler yaşamını sürdürebildi. Bunlar kırlarda dolaşan kurt köpekleridir, bildiğiniz gibi” (London,2002:60).

İhtiyar adam, atların da yabanileştiğini, özellikle, Texas, Meksika ve Kaliforniya’da yaşayan, kısa boylu, “Mustang” olarak adlandırılan bir cins atın ortaya çıktığından söz eder. İhtiyar adam, dolaştığı yerlerde yaşayan kimseye rastlamaz, karşılaştığı köpeklerin de yabanileştiğinden, kendi durumunu da “köpek gibi toplumsal bir hayvan” olarak değerlendirir, yaşayan insanlara ulaşabilmek için çıktığı yolda, dikenli küçük ağaçlarla ve yabancı otlarla kaplanmış, doğada ilerler.

3.1.Kıyametten Sonrası, İlk İnsanlar ve Sosyal Adaletsizlik

Yaşayan insanları bulabilmek umuduyla yolculuk yapan ihtiyar adam, Oakland’da, Temescal Gölü etrafında ateş yandığını görür, Kızıl Veba’ dan sonra dünyada tek başına yaşadığını düşünen yaşlı adam, yanan ateşe doğru ilerlerken “bebek ağlayışı” duyar, bu ses, başka insanların da yaşadığını gösterir:

“Az sonra, elli metre yakınımda, göl kıyısında bir adam ilişti gözüme. Hasta ya da zayıf değildi. Sağlıklı ve gürbüz bir adamdı. Göl kıyısında bir kayanın üstüne oturmuş balık

tutuyordu. Atımı durdurdum. Adama seslendim. Başını çevirip baktı bana. Yanıt vermedi. 'Günaydın' anlamında ona elimi salladım. Bu işaretime de karşılık vermedi. O zaman ellerimle yüzümü kapadım. Ellerimi gözlerimin üstünden kaldırmaya cesaret edemiyordum. Sanki sancı içindeydim. Gözlerimi açarsam adam ortadan yok olacaktı. O görüntü beni öyle etkilemişti ki, onu yitirmekten korkuyordum. Gözlerim kapalı kaldığı sürece o adam düşümde varlığını sürdürecekti. Böylece bir süre kıpırtısız kaldım. Köpeklerin hırıldayışıyla adamın sesini duydum. Bana bir şeyler söylüyordu. Bana ne diyordu biliyor musunuz? Bilmezsiniz tabii. Söyleyeyim: 'Hangi cehennemin dibinden geliyorsun?' diyordu. İşte çocuklar Temescal Gölü'nün kıyısında, 'Hoş geldiniz' yerine duyduğum sözler bunlar oldu. Bundan elli beş yıl önce rastladığım ilk insandan duyduğum bu sözü hâlâ unutamıyorum. Bu kaba söz bile bana o zaman çok tatlı gelmişti. Gözlerimi hemen açtım" (London,2002:64).

İhtiyar adam yıllar sonra karşılaştığı "ilk insana" dokunmak, sarılmak ister, fakat karşılaştığı adam kuşkulu gözlerle yaşlı adama bakar, karşılaştığı ilk insana, "Ateşçi" denildiğini, kurduğu oymağa da "Ateşçiler Oymağı" denildiğini öğrenen yaşlı adam, Kızıl Veba hastalığının böyle bir insana bulaşmayışını anlamakta güçlük çeker ve evrende adaletin olmadığına inanır. Milyonlarca insan Kızıl Veba' da ölmüş, fakat bu insan daha önce yaptığı "yolsuzluklara" ve "hırsızlıklara" rağmen yaşamıştır, Ateşçi'nin karısıyla tanıştığında ise kadını daha önceden tanıdığını hatırlar. "*Bu kadın Bankacı John Van Warden'in karısı*" Vesta Van Warden'dir (London,2002:65). Ateşin üzerinde yemek yapan bu kadın, Kızıl Veba' dan önce "dünyanın" en zengin adamlarından birinin eşidir. Kızıl Veba' dan önce "eski uygarlığın" "kültürlü" ve "güzel" bir kızı olan Vesta Van Warden, ateşin üzerinde "balık yahnisi" pişiriyor olmasını, yanan ateşten çıkan dumandan dolayı gözlerinin kan çanağına dönmesini, İhtiyar adam, adaletsiz bir hikâye olarak değerlendirir. On dokuzuncu yüzyılda ortaya çıkan ve en güçlü olanın ya da başka bir deyişle, en uygun olanın hayatta kaldığı düşüncesi olan Sosyal Darwinizm'e, adaletsiz olduğu vurgusuyla karşıt görüşler belirmiştir. Herbert Spencer'a göre, "yoksullar, zayıf, basiretsiz, tembel ve yetenezsiz oldukları için hayat karşısında yenik düşmeye mahkûmdur. Bu bizatihi doğanın kanunudur" (Dursunoğlu,2016:215). İhtiyar adam, Vesta'nın, toplumsal düzeyini göstermek için farklı bir hikâye anlatır:

"Evet çocuklarım Bayan Vesta Van Warden'in toplumsal düzeyini gözlerinizin önünde daha iyi canlandırmak için size başka bir anımı anlatacağım. Büyük sanayicilerden başka birinin karısı olan Bayan Goidwyn bir gün uçağına binerken şemsiyesini yere düşürmüştü. Erkek uşaklarından biri bunu alarak doğrudan doğruya Bayan Goldwyn'e vermek gibi yanlış bir davranışta bulundu. Uşağın bu davranışını kadın hoş görmedi. Cüzzamlı bir adamdan kaçır gibi geri çekildi. Her zaman yanında bulundurduğu sekreterine işaret yaparak şemsiyenin onun tarafından alınıp kendisine verilmesini bildirdi. Çünkü uşak haddini bilmemiş ve düşen şemsiyeyi doğrudan doğruya kendisi vermeye kalkma küstahlığında bulunmuştu. Bayan Goldwyn uşağın bu davranışına öyle öfkelenmişti ki hemen onun işine son verdi" (London,2002:68).

Goldwyn gibi uşaklarla konuşmayan Vesta'nın, şimdi Ateşçi'nin karısı olmasını yadırgayan ihtiyar adam, bu kadının "hizmetçilik" yapmasını "rezalet" bir durum olarak değerlendirir, Kızıl Veba' dan sonra bu kadınla karşılaşmamış olmasını "talihsizlik" olarak düşünür, kendisinin "iyi öğrenim almış", "kültürlü" ve "saygın bir üniversite" profesörü olarak bu kadına daha uygun bir eş olabileceğine inanır. "*Bu dünyada adaletin olmadığını düşünen*" (London,2002:69) ihtiyar adam, Vesta'nın onu sevebileceğini inanır. Vesta, Ateşçi avlanmak üzere gittiği bir zaman, yalnız kaldıklarında, ihtiyar adamdan, Ateşçi'yi öldürmesini ister, Ateşçi, çok "kuvvetli" bir adam olduğu için ihtiyar adam, onu öldürmeye cesaret edemez, öldürmek yerine, Ateşçi'ye, "atını" ve "köpeklerini" Vesta'yı özgür bırakması karşılığında vermeyi teklif eder, fakat Ateşçi, bu öneriyi reddeder:

"Kendisinin eskiden uşak olduğunu, benim gibi adamların ve Vesta gibi kadınların ayaklarının çamuru sayıldığını, ama şimdi çarkın tersine döndüğünü söyledi. Şimdi o

dünyanın en güzel kadınlarından birine sahipti. Onun yemeğini o kadın hazırlıyordu, kendisinden olan çocuklarına o kadın bakıyordu. ‘Arkadaş’, dedi. ‘Vesta bugün benim kadınımdır, buna da layık, bana da yakışan bir kadındır, geçmiş zaman geri gelmez, boşuna geri getirmeye uğraşma.’ Ateşçi'nin yanıtı bu oldu. Ama onun kullandığı sözcükler bu değildi. Kaba, hoyrat, aşağılık bir adam olduğundan, ağza alınmayacak sözcüklerle konuşurdu. Bu konuşması sırasında, bir ara karısına kötü gözle baktığımı sezerse beni boğacağını ve Vesta'yı da bayıltıncaya kadar dövüp yere sereceğini sözlerine ekledi. Bu durum ve koşullarda ben ne yapabiliirdim? Doğrusu ya korkuyordum, çünkü oymak başkanıydı ve güçlü bir adamdı ve gücü benden çok fazlaydı” (London,2002:70-71).

3.2.Kıyamet Sonrası Yeniden Uygarlaşma

İhtiyar adam, Kızıl Veba’ dan öncesini ve sonrasını anlatırken orunlarına öğütler verir, kendilerini doktor diye tanıtan şarlatanlardan ve büyücülerden uzak durulması gerektiğini doktorluğun, şerefli bir meslek olduğunu, fakat büyücülerle, üfürükçülere inanmanın “ilkellik” olduğunu söyler:

“Çevremde boş inanların yürürlükte olduğunu ve her geçen gün yayıldığını görüyorum. İnsan öyle gerilere düşmüştür ki, boş insanlar giderek daha çok zararlı olacaktır. Doktorluk iddiasında olan bu büyücüler aslında hırsızdırlar, cehennemden çıkmışlardır. Bunların tek amaçları vardır: Üstünüzde etki yaratmak, sahip olduğunuz şeyleri elinizden almak. Bakınız, örneğin aramızda yaşayan ve 'Şase' dediğimiz bir delikanlı var. Bu genç, hastalıklardan korur diyerek herkese büyü yapmaktadır. Her gün dolaşmaya çıkar ve eli boş döndüğü görülmemiştir. Hatta kimilerine günlük güneşlik hava bile vaat ederek karşılığında et ya da kürk alır. Kendisine karşı çıkanlara ya da düşman olanlara ‘Ölüm değneğini sana gönderirim!’ diyerek gözdağı verir” (London,2002:78)

İhtiyar adam, torunu Yarık Dudak’ı “ölüm değneği” ne inanmaması konusunda uyarır, bu tür inanışların “boş” olduğunu, insanların “saflığını” kullanan bu tür insanların yok edilmesi gerektiğini, bu tür inanışlar yerine, yararlı buluşların tekrar denenmesinin gerekli olduğunu söyler. Suyun kaynatılarak “buharlaştığını” ve buharın gücünün “on bir kişiden” daha büyük bir güç olduğunu, “elektrik” in önemini anlatır, diğer önemli bir buluşun ise “alfabe” olduğunu, deniz kıyısındaki kayalığın içindeki mağaraya bulunduğu kitapları yerleştirdiğini ve “açıklamalı bir alfabe” bıraktığını söyler. İnsanların ilerleyen zamanlarda tekrar “okuma-yazma” öğrenmek isteyeceklerini, “Mağaraya bir şey olmazsa bu kitapların kendisi tarafından bırakılan kıymetli bir miras olacağını” düşünür, (London,2002:80) ayrıca, ilerleyen zamanlarda, insanların “barutu” tekrar bulacaklarına, barut yapımıyla ilgili kitapları da mağaraya bıraktığını, fakat ihtiyarlaştığı için bu tür aletler yapamayacağını söyler. İhtiyar adam gücünün bu aletleri yapmaya yetmesi durumunda “ilk kurşunu” Büyücü Şase’ye atacağını, onun “yeni doğan insanların kafasını boş inançlarla zehirlediğini ve bunu durdurmak istediğini” belirtir (London,2002:80). Yarık Dudak, dedesinin Şase hakkındaki görüşlerine karşı çıkar, büyüdüğü zaman, gidip onu bulacağını, “keçilerini ve kürklerini” sırlarını öğretmesi karşılığında ona vereceğini söyler, böylelikle herkes, Şase’den korktukları gibi, Yarık Dudak’tan da korkacak ve ona saygı duyacaklardır. İhtiyar adam ise “bu saçma düşüncelerin ilkel bir çocuğun ağzından dökülmesini” (London,2002:80) “tuhaf “bulmakla beraber, evren yok olsa bile “insanın yine aynı insan” olarak kalmış olduğunu düşünür. Edvin ise dedesinin barutla ilgili sözlerini önemser, barutu yapabildiği gün herkesten daha üstün olabileceğini, herkesin üstünde egemenlik kurabileceğini düşünür, İhtiyar adam, torunlarının düşüncelerinden endişe duyar:

“Demek ki, tarih aynı biçimde yeniden başlayacak. İnsanlar çoğalacak, sonra birbirleriyle kavgaya tutuşacak, hiçbir şey buna engel olmayacak. Barutu yeniden icat ettiklerinde binlerce, milyonlarca insan birbirlerini öldürecek. Ve işte böylece, kan ve ateş içinde yeni bir uygarlık oluşacaktır. Belki de bu uygarlığın oluşması için yirmi bin, otuz bin, kırk bin, hatta elli bin yıl geçecek. Üç egemenlik tipi; papaz, asker ve kral

kendiliğinden yine ortaya çıkacak. Geçmiş zamanların bilgisi, geleceğin bilgisi olarak şimdi bu yumurcıkların ağzından çıkıyor. İnsanlar çoğalınca geçmişte olduğu gibi kütle olarak çalışacak, güçlülere katlanacaklar. Ve kanlı bir çatı üstünde, şaşılasi güzellikte bir uygarlık meydana gelecek. Ben mağaradaki bütün kitapları yok etsem bile, sonuç yine aynı olacak. Ve dünya tarihi, geçmişten geleceğe sonsuz akışını değiştirmeyecek!" (London, 2002:81)

4. SONUÇ: Kızıl Ölümün Maskesi

1842 yılında, Edgar Allan Poe tarafından yazılan *Kızıl Ölümün Maskesi* (*The Masque of the Red Death*) isimli öykü, *Graham's Magazine*'de yayımlanır. Öykü de Prens Prospero'nun ülkesinde "Kızıl Ölüm" hastalığı baş gösterir, hastalığa yakalanan kişilerde, ani baş dönmeleri ve gözeneklerden akan kanla, yüzlerinde kırmızı lekeler oluşur. Poe, bu hastalığı, "sureti ve mührü kandı-kanın kızıllığı ve dehşeti" olarak tanımlar. Prens Psospero'nun hakimiyeti altındaki halkın yarısı salgında ölünce, Prens'in çevresindeki şövalyeler ve dostlarından oluşan bir toplulukla "kuleli bir manastırda" inzivaya çekilme kararı alır. Manastır'da eğlence için, oyuncular, dansçılar, çalgıcılar ve soytarılar hazır bulunur, Prens, büyük bir maskeli balo düzenleme kararı alır, balo için yedi büyük salon hazırlanır, süslenir ve gece yarısına kadar süren bir eğlence düzenlenir. İçeriye maskeli birinin girmesiyle, dehşet, korku ve şaşkınlık başlar, maskeli yabancı, "Kızıl Ölüm" maskesi giymiş, kıyafeti kanla ıslanmış ve maskenin ardında yüzünün her yeri kızıl lekelerle kaplıdır. Prens, yabancıyı yakalamaları ve yüzündeki maskeyi çıkarmaları için emir verir, Prens'in sesi yedi salonda da yankılanır ve müzik susar.

Hiç kimse maskeli yabancıya yaklaşamaz, korku herkesin soluğunu keser, Prens, tüm salonlara girer çıkar, fakat korkaklığın verdiği utançla, hançerini yabancıya çeker,

"Hançerini çekerek yabancıya hızla yaklaştı ve geri çekilen yabancıнын bir metre kadar yakınına geldi; kadife odanın ucuna varmış olan yabancı birdenbire döndü ve peşindekiyle yüz yüze geldi. Keskin bir çığlık duyuldu, hançer parıldayarak kara halının üstüne düştü, ardından da Prens Prospero yere yığıldı. Topluluk çaresizliğin verdiği azgın cesaretle, kendini siyah salona attı; abanoz saatin gölgesinde dimdik, kıpırdamadan durmakta olan maskeli yabancıyı ele geçirmişlerdi; hışımla çektikleri kasvetli giysiler ile ceset yüzüne benzeyen maskenin altında hiçbir şeyin olmadığını anlayınca tarif edilemez bir korkuyla solukları kesildi. Böylece "Kızıl Ölüm" ün varlığı anlaşılmiş oldu. Gecenin karanlığında bir hırsız gibi gelmişti. Ve şenliğe katılanları, kana bulanmış sokaklarda birer birer yere yığılarak çaresiz vaziyette öldüler. Ve sonucunun ölümüyle birlikte abanoz saatin hayatı da tükendi. Ve sehpalarda yanan ateşler söndü. Ve karanlık ve çürüme ve "Kızıl Ölüm," her şeyi sonsuz egemenliğine aldı" (Poe, 2006:216).

Edgar Allan Poe, Kızıl Ölüm' ün mührü kan, kanın kızıllığı ve dehşeti olarak tanımlar, salgın o denli yıkıcıdır ve ölümcüldür ki, insanların bedenlerindeki yaralardan kanlar akar, yüzlerinde kırmızı lekeler oluşur ve yarım saat içerisinde ölürlür. Jack London ise Kızıl Veba hastalığını benzer ifadelerle tanımlar, ölüm anidir, hastalığa yakalananlar çok kısa sürede ölür ve ölmeden önce yüzlerinde kırmızı lekeler oluşur. Her iki eserde de hastalığa yakalanan insanların birbirlerinden kaçtıklarından söz edilir ve hastalığın sonucunda herkesin ölümünden kaçamayacağı kesindir. Poe, *Kızıl Ölümün Maskesi*, öyküsünü 1842 yılında, London ise, *Kızıl Veba*, öyküsünü 1915 kaleme almıştır, her iki yazar veba salgınına kırmızı renkli bir hastalık olarak ifade eder, kırmızı sembolik olarak kanı, kan, vahşeti, vahşet, ölümü çağırıştırır.

KAYNAKÇA

- Batuk, C. (2008). “Hristiyanlıkta Kıyamet Beklentileri ve Rus Ortodoks Kilisesindeki Yansımaları,” Hitit Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi, 7 (14):5-36.
- Berger, J. (2009). *After the End: Representations of Post-Apocalypse*, University of Minnesota Press, Minneapolis.
- Bezel, N. (2007). “Ütopyalarda ve Karşı Ütopyalarda, Aklın ve İnsanın Durumu ve Kapsamı,” Çev., Selahattin Özpalabıyıklar, Varlık Dergisi, (1026):17-21.
- Bilici, M., V. (2007). “Hollywood Filmlerindeki Apokaliptik Temalar: Sinema, Popüler Kültür ve Din” Milet ve Nihal İnanç-Kültür-Mitoloji, 4(2): 139-161.
- Bıyık, M. (2007). “Hristiyan Eskatolojisinde Dünyanın Sonu Kehanetleri”, Marife, Bilimsel Birikim Dergisi, 7(2):163-187.
- Dursunoğlu, İ. (2016). “Sosyal Darwinizm”, Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 6(1):210-221.
- Eco, U. (2003). “Waiting for The Millennium,” (Ed. Richard Landes, Andrew Gog, David C. Von Meter), *The Apocalyptic Year 100 Religious Expectation and Social Change, 950-1050*, Oxford University Press, New York.
- Hawkins, M. (1997). *Social Darwinism in European and American Thought (1860-1945)*, Cambridge University Press, Cambridge.
- İnce, H. T. (2005). “Sosyal Darwinizm’in Din Sosyolojisi Açısından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karaömerlioğlu, A., M. (2010). “Darwin ve Sosyal Bilimler”, Birikim Dergisi, (251):111-122.
- Keleş, A. (2006). “Apokaliptik Hadis Edebiyatı ve Problemleri – ‘Hilafet Benden Sonra Otuz Senedir’ Örneği-” İstem Dergisi, 4(7):37-54.
- London, J. (2002). *Kızıl Veba* (Çev.: Eray Canberk), Yalçın Yayınları, İstanbul.
- Magid, A., M. (2015). *Apocalyptic Projections: A Study of Past Predictions, Current Trends and Future Intimations as Related to Film on Literature*, Cambridge Scholars Publishing, Cambridge.
- Paçacı, M. (2001). *Kutsal Kitaplarda Ölüm Ötesi*, Ankara Okulu Yayınları, Ankara.
- Poe, E., A. (2006). “Kızıl Ölümün Maskesi”, Kuyu ve Sarkaç Seçme Öyküler (Çev.: Nazire Ersöz), Can Yayınları, İstanbul.
- Tatar, S. (2015). “Feminist Distopyalarda Mekân ve Zaman”, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Weber, E. (1999). *Apocalypses* Harvard University Press, Cambridge.
- Yılmaz, C. (2011). “Jack London’ın Romanları Üzerine Bir İnceleme”, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Yürür, F. (2015). “Bilim Kurgu Sinemasında Güncel Korkuların Yansıması, Post-Apokaliptik Filmler,” Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.